

Sygn. akt V U 1159/13

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Legnicy V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Regina Stępień
Protokolant:	Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2014 r.

na rozprawie sprawy z wniosku M. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o wznowienie postępowania w sprawie przeliczenia podstawy wymiaru emerytury

w związku z odwołaniem od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 20 czerwca 2013 i 01 sierpnia 2013

znak (...)

postanawia:

I. przekazać organowi rentowemu żądanie wnioskodawczyni M. M. zawarte w piśmie z dnia 29 maja 2013 roku oraz w odwołaniach z 19 lipca 2013 roku i 22 sierpnia 2013 roku celem prawidłowego rozpoznania jako nowy wniosek o ponowne ustalenie wysokości jej świadczenia,

II. zasądzić od Skarbu Państwa (Kasa Sądu Okręgowego w Legnicy) na rzecz adw. E. R. 73,80 złotych (w tym 23% VAT) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sygn. akt VU 1159/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z 20 czerwca 2013r. po rozpoznaniu wniosku M. M. z 29 maja 2013r., odmówił wznowienia postępowania w sprawie przeliczenia podstawy wymiaru emerytury.

W uzasadnieniu wskazał, iż decyzją z 9 sierpnia 2010r. dokonał przeliczenia podstawy wymiaru wyłączając z wynagrodzeń uzyskanych w latach 1983-1989 nagród z zakładowego funduszu nagród, które nie stanowiły podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Decyzja ta jest prawomocna. Wnioskodawczyni nie składała od niej odwołania.

Zaś skarga po wznowienie postępowania w tej sprawie została wniesiona po terminie określonym w art. 145§ 2 kpa tj. po upływie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012r. czyli po

10 kwietnia 2012r. Ponadto organ rentowy wskazał, iż wnioskodawczyni nie złożyła wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi.

Następną decyzją z 1 sierpnia 2013r. organ rentowy odmówił wnioskodawczyni przywrócenia terminu do złożenia skargi o wznowienie postępowania. Wskazał w niej, iż z analizy sprawy wnioskodawczyni nie wynika, by zachodziły szczególne okoliczności uniemożliwiające złożenie przez nią terminu skargi wznowienie postępowania w wymaganym 1 – miesięcznym terminie od opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Wnioskodawczyni M. M. w odwołaniu od decyzji z 20 czerwca 2013r. domagała się uchylecia tej decyzji i przyznania prawa do rozpoznania jej wniosku o przeliczenie wysokości jej emerytury. Wskazała iż nie złożyła wniosku o przeliczenie jej emerytury w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z 28 lutego 2012r. gdyż nie została o takiej możliwości pouczona. Domagała się ustalenia jej świadczenia w wysokości przyznanej przed 2010r. i wypłaty wyrównania za okres od 1 września 2010r.

Zaś w odwołaniu od decyzji z 1 sierpnia 2013r. wnioskodawczyni domagała się jej zmiany i przywrócenia jej terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania. Podała, iż uchybiła terminowi do złożenia skargi nie ze swojej winy. Nie została pouczona o takiej możliwości.

W odpowiedziach na oba odwołania organ rentowy wnosił o ich oddalenie. Swe stanowisko uzasadniał tak jak skarżone decyzje.

Zarządzeniem z dnia 11 września 2013r. sprawy z obu odwołań zostały połączone do wspólnego prowadzenia i rozstrzygnięcia.

Sąd ustalił:

M. M. od 27 sierpnia 1996r. pobiera emeryturę.

Wysokość podstawy wymiaru organ rentowy ustalił przyjmując dochód stanowiący podstawę wymiaru składek z 7 lat kalendarzowych tj. 1983-1989, przy czym wliczył do podstawy kwoty nagród z zakładowego funduszu nagród za lata 1983-1989. Wwpw wyniósł wówczas 88,59%. Decyzją z 12 lutego 2004r. przeliczono podstawę wymiaru emerytury wnioskodawczyni przyjmując do podstawy wynagrodzenie z 20 lat kalendarzowych z okresu tj. 1966-1995. Wwpw wyniósł wówczas 88, 63 %.

W dniu 28 maja 2010r. M. M. złożyła wniosek o emeryturę (wobec ukończenia 60 roku życia). Rozpoznając ten wniosek organ rentowy wydał dwie decyzje:

- z 9 sierpnia 2010r. na podstawie art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS – wobec ujawnienia nowych okoliczności mających wpływ na wysokość świadczenia – przeliczono wysokość emerytury wnioskodawczyni od 1 września 2010r., przyjmując do podstawy wymiaru świadczenia wynagrodzenie z 20 lat z okresu 1965-1995r. Wwpw wyniósł 84, 46 %. W uzasadnieniu do tej decyzji wskazano, iż przeliczono jej świadczenie wyłączając z podstawy wymiaru wynagrodzenie uzyskane w latach 1983-1989 z tytułu nagród z Zakładowego Funduszu Nagród, ponieważ w tych okresach nie stanowiły one podstawy składek na ubezpieczenie społeczne.

- z 12 sierpnia 2010r. przyznał wnioskodawczyni emeryturę wobec ukończenia przez nią 60 roku życia. Do ustalenia podstawy wymiaru przyjęto podstawę wymiaru wcześniej przyznanej emerytury, gdzie wwpw wynosił 84, 46 %.

Wnioskodawczyni żadnej z tych decyzji nie zaskarżyła. Jednak w dniu 22 września 2010r. zwróciła się do organu rentowego „z prośbą o rozważenie możliwości utrzymania jej emerytury w dotychczasowej wysokości tj. jak w decyzji z 12 lutego 2004r. Decyzją z 12 października 2010r. organ rentowy, na podstawie art. 114 ust. 1 i 1a ustawy emerytalnej, po rozpatrzeniu tego wniosku odmówił jej ustalenia podstawy wymiaru z uwzględnieniem wynagrodzenia uzyskanego w latach 1983-1989 z tytułu nagród z Zakładowego Funduszu Nagród. Tej decyzji wnioskodawczyni również nie zaskarżyła.

W dniu 29 maja 2013r. M. M. złożyła wniosek o ponowne przeanalizowanie jej sprawy w zakresie przeliczenia emerytury i zmianę jej wysokości do wysokości przyznanej przed 2010r. oraz jej wypłatę począwszy od 1 września 2010r. Powoływała się przy tym na utratę mocy przepisu art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej.

Rozpoznając ten wniosek, skarżoną decyzją z dnia 20 czerwca 2013r., odmówił wznowienia postępowania w sprawie przeliczenia podstaw wymiaru jej emerytury oraz z dnia 1 sierpnia 2013r. o odmowie przywrócenia terminu do złożenia skargi o wznowienie postępowania.

(bezsporne)

Sąd zważył:

Wniosek M. M. podlega przekazaniu organowi rentowemu celem prawidłowego rozpoznania.

Zgodnie z treścią art. 477¹⁰§ 2 kpc - jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu.

Należy wskazać, iż organ rentowy nieprawidłowo rozpoznał wniosek M. M. z 29 maja 2013r. Nie żądała ona wznowienia postępowania – lecz złożyła wniosek o ponowne przeanalizowanie jej sprawy w zakresie przeliczenia emerytury i zmianę jej wysokości do wysokości przyznanej przed 2010r. oraz jej wypłatę począwszy od 1 września 2010r.

Oczywistym jest, iż wniosek ten powinien organ rentowy rozpoznać w trybie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z jego treścią prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Instytucja ponownego rozpoznania uprawnień, którą w odróżnieniu od wznowienia postępowania, posługuje się ustawodawca tylko w odniesieniu do postępowania przed organem ubezpieczeń społecznych, i to bez względu na to, czy okoliczności powodujące ponowne rozpoznanie sprawy wystąpiły przed jej pierwotnym rozstrzygnięciem, czy też po nim, została wprowadzona zamiast wznowienia postępowania administracyjnego (art. 145 k.p.a.). Nie jest możliwe - przy jednoinstancyjnej organizacji ZUS - stosowanie przepisów kpa w sytuacjach, w których przewiduje się podjęcie działań przez organ wyższego stopnia. Od decyzji emerytalno-rentowych w toku instancji administracyjnej nie przysługuje żaden środek odwoławczy, dlatego te decyzje w rozumieniu kpa. mają charakter ostateczny od daty wydania (art. 16 § 2 kpa). Wznowienie postępowania administracyjnego na podstawie art. 145 kpa dotyczy decyzji "ostatecznych", jak wyraźnie stanowi ten przepis, dlatego art. 145 kpa nigdy nie może być podstawą nadzwyczajnej weryfikacji "prawomocnych" decyzji emerytalno-rentowych. Podstawą wzruszenia takiej prawomocnej decyzji może być tylko art. 114 ustawy emerytalnej. W art. 145a kpa przewiduje się możliwość wznowienia postępowania, gdy organ orzekł decyzją na podstawie niekonstytucyjnej normy prawnej (uznanej przez Trybunał za niezgodną z Konstytucją). Nie ma takiej wyraźnej podstawy do wzruszenia decyzji emerytalno-rentowej, która uprawomocniła się wskutek nie wniesienia od niej odwołania. Jeżeli odwołanie wniesiono i sąd orzekł na podstawie niekonstytucyjnej normy, to wówczas wznowienie postępowania sądowego następuje na podstawie w art. 401⁽¹⁾ kpc. W orzecznictwie powszechnym przyjmuje się jednolicie, że pod pojęciem "okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji", o których mowa w art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, rozumieć należy też niezgodność z Konstytucją danej normy prawnej, która stanowiła podstawę wydania decyzji. W trybie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej istnieje więc możliwość wzruszenia przez organy rentowe (na wniosek lub z urzędu) decyzji wydanych w sprawach emerytalnych i rentowych także w razie późniejszego uznania niezgodność z Konstytucją danej normy prawnej. Bez znaczenia jest w takiej sytuacji to, że od takich decyzji nie wniesiono odwołania, taka decyzja nie wiąże stron postępowania przed sądem powszechnym i nie wyklucza przeprowadzenia odmiennych ustaleń przez sąd. Dlatego wniesienie ponownego wniosku, po uprawomocnieniu się decyzji w zwykły sposób, powinno uzasadniać badanie pod kątem przesłanek z art. 114 ustawy emerytalnej. Organ rentowy, w warunkach przepisem tym określonych, może podważyć swoją błędną decyzję przyznającą świadczenie bądź ustalającą wysokość świadczenia a

zainteresowany może ponownie wystąpić z wnioskiem o to samo świadczenie, do którego prawa mu odmówiono lub błędnie ustalono wysokość świadczenia. W wyniku zastosowania instytucji ponownego ustalania prawa od emerytur i rent następuje nadzwyczajna kontynuacja postępowania w tej samej sprawie. Wzruszalność prawomocnych decyzji uregulowana jest odrębnie w ustawie o emeryturach i rentach z FUS niż w kpa. Wzruszalność na gruncie art. 114 ustawy to szczególnie sposób pozbawienia skutków prawnych prawomocnych decyzji emerytalno-rentowych, niweczący skutki obiektywnie wadliwych decyzji z mocą wsteczną.

W niniejszej sprawie stwierdzić należy, że błędny jest pogląd organu rentowego, że ubezpieczonej, której błędnie ustalono wysokość świadczenia na podstawie decyzji wydanej na podstawie art. 114 ust. 1a, a więc w wyniku ponownego rozpoznania jej sprawy i od której to decyzji ubezpieczona nie wniosła odwołania do sądu, musi po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., skierować do ZUS skargę o wznowienie postępowania administracyjnego na podstawie art. 145a kpa w terminie 1 miesiąca od wejścia w życie wyroku. W sprawie chodzi przecież o decyzję wydaną na podstawie art. 114, a więc emerytalną lub rentową, zatem do ponownego rozpoznania sprawy w ogóle nie stosuje się skargi o wznowienie postępowania administracyjnego i artykułu 145 kpa, a strona żadnym terminem ograniczona nie jest. Oznacza to, że strona w każdym czasie może wystąpić do organu rentowego o ponowne rozpoznanie sprawy na podstawie art. 114 ust. 1. Wznawiać postępowanie rentowe można wielokrotnie i w każdym czasie. Jest to instytucja prawa ubezpieczenia społecznego, która reguluje w sposób odrębny - szczególnie i korzystający z pierwszeństwa w stosunku do przepisów kpc i kpa - przesłanki ponownego ustalania prawa do emerytury i jej wysokości. W uchwale z dnia 10 czerwca 2011 r., III UZP 1/11 (OSNP 2012/5-6/68), Sąd Najwyższy stwierdził, że wydanie postanowienia o wznowieniu postępowania administracyjnego jest prawnie indyferentne dla sądu rozpatrującego odwołanie, bo art. 114 zawiera autonomiczną i odrębną regulację instytucji ponownego rozpoznania sprawy, która nie jest instytucją wznowienia postępowania administracyjnego. Organ rentowy, stosując przepisy ogólne kpa (art. 61 § 4 kpa) powinien tylko zawiadomić strony o wszczęciu postępowania z urzędu lub na żądanie jednej z nich, gdyż tego wymaga realizacja zasady czynnego udziału stron w postępowaniu. Wskutek rozpoznania sprawy w trybie art. 114 zapada jedna decyzja merytoryczna. Co więcej, istnieje pełna zgodność w judykaturze i doktrynie co do tego, że nie musi ona uchylać poprzedniej decyzji. Wystarczy, że zawiera nowe rozstrzygnięcie co do istoty. Art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wyczerpująco reguluje materię ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości. W uchwale z dnia 13 grudnia 2005 r. (II UZP 15/05 (OSNP 2006 nr 17- 18, poz. 176), Sąd Najwyższy, odnośnie do zbliżonego do art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS rozwiązania w art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przyjął, że "przepisy o ponownym rozpoznaniu (nie o wznowieniu postępowania) stanowią *leges speciales* w zakresie, w jakim wznowienie postępowania regulowane jest przez Kodeks postępowania administracyjnego. Instytucja ponownego rozpoznania uprawnień, którą w odróżnieniu od "wznowienia postępowania" posługuje się ustawodawca tylko w odniesieniu do postępowania przed organem ubezpieczeń społecznych, i to bez względu na to, czy okoliczności powodujące takie rozpoznanie sprawy wystąpiły przed rozstrzygnięciem sprawy, czy po jej rozstrzygnięciu, została wprowadzona zamiast wznowienia postępowania administracyjnego.

Stąd należy uznać, że błędnie organ rentowy postąpił wydając decyzję w przedmiocie odmowy wznowienia postępowania i oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wznowienia postępowania administracyjnego, a podstaw wznowienia upatrywał w treści art. 145a k.p.a. Organ rentowy powinien wniosek ubezpieczonej z go z dnia 29 maja 2013. potraktować jako wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia i rozpoznać go w trybie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Z treści i uzasadnienia wniosku wynika jednoznacznie, że ubezpieczona nie zgadza się z ustalonym przez ZUS w decyzjach: z 9 sierpnia 2010r. oraz 12 sierpnia 2010r. wysokością jej emerytury – domaga się bowiem przyjęcia do podstawy wymiaru jej świadczenia zarobków z okresu lat 1983-1989r. w wysokości uwzględniającej wypłacone jej nagrody z Zakładowego Funduszu Nagród . Obowiązkiem organu rentowego było merytoryczne rozpoznanie tego wniosku w trybie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i wydanie decyzji, która podlega kontroli sądowej.

Z tych względów sąd na podstawie art. 477¹⁰§ 2 kpc orzekł jak w sentencji postanowienia.

Orzeczenie o kosztach uzasadnione jest treścią § 19 w zw. z § 12 ust.2 rozporządzenia RM z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. jed. Dz. U. z 2013r., poz.461)